

Editörün Son Sözü:

Niçin Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı Hazırladık?

Mustafa Ruhi ŞİRİN

Türk Dili dergisinin Aralık 2014'te yayımlanan *Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*'nda alan yazını kültü-
rü bileşenlerine yönelik yazılar yer alıyor. Özel sayıda,
dünyadaki yaygın kullanımı olan gençlik yerine ilk gençlik kav-
ramını tercih ettik. Özel sayının öncelikli amacını, Türkçenin
dil imkânı bakımından okul öncesi, çocuk ve ilk gençlik edebi-
yatına nasıl yansıdığını belirlemek olarak öngördük. Bu amacı
gerçekleştirmek için 5 ay süren hazırlık süresince çocuklarla ve
291 yazar, çizer, editör, yayıncı, araştırmacı, eleştirmen ve çe-
virmen ile iletişim kurmaya öncelik verdik.

Giriş bölümünde çocuk edebiyatı tarihçesiyle ilgili ön söz
çerçevesinde bir yazı ile yetindik. Bu yazının, dönemlerin özel-
liklerini ve bütün yazarları kapsamadığını belirtmekte yarar var.
Özel sayı için hazırladığımız oylumlu içerik dökümüne rağmen,
sürenin az olması nedeniyle bazı konularda yazılar yazılmadı. Ya-
kın bir gelecekte genç araştırmacıların bu konularda daha nitelikli
yazılar yazacağını ümit ediyoruz.

Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı, Türkiye'de daha önce yayımlanmış özel
sayılardan birkaç yönden farklı bir içerikten oluşuyor: Türkiye'de ilk kez 8-15 yaş grubu
çocukların okuma ilgileri yanında kitap kahramanlarıyla ilgili 15 çocuğun görüşlerini
sayfalarımıza yansıttık. Yazar arkadaşlarımızın çocuklarla yaptığı 26 söyleşinin ilgiyle
okunacağını düşünüyoruz. Bu yaş grubu çocuklarımızın dünyadaki akranları gibi, niçin
fantastik ve macera türü kitaplar okuduklarını da böylece daha kolay fark etmiş olacağız.

Özel sayıda alan yazını bileşenleriyle ilgili konularda 11 soruşturma için görüşler
yer alıyor. Geleneksel çocuk edebiyatından yazılı çocuk edebiyatına, çocuk ve ilk gençlik
edebiyatı öğretiminden çocuk ve ilk gençlik edebiyatımızın yerel olup olmadığına kadar
uzanan konular için düzenlediğimiz bu soruşturmalarla 2014 yılında alan yazını olabili-
diğince büyük fotoğraf içinde yorumlamaya özen gösterdik. Soruşturmalarda yazarların
görüşlerine başlıklar altında yer verilmesi yöntemini tercih ettik.

İlk kez, çocuk ve ilk gençlik edebiyatında kanon tartışmasını bu özel sayıda başlatı-
yoruz. Kanon tartışmasıyla ilgili bölümde Prof. Dr. Bettina Kümmeling-Meibauer, Prof.

Dr. Mike Fleming, Prof. Dr. Hans-Heino Ewers'in *Türk Dili* dergisi için verdikleri özel izinle ve çeviri ücreti talep etmeden çevrilen üç yazının bu alandaki tartışmalara katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Üç önemli çocuk ve gençlik edebiyatı araştırmacısına ve yayınevlerine teşekkür ederiz. Kanon bölümünün hazırlanması ve çevirisi nedeniyle Meral Kaya, Kadri Akkaya, Adnan Ay, Şener Şükrü Yiğitler, Oktay Değirmencioğlu, Turgay Kurultay, Selahattin Dilidüzgün, Manami Koyano'ya ve görüş bildirenlere de teşekkür ederiz.

Çocuk ve edebiyat konulu deneme, araştırma ve çocuk ve ilk gençlik kitaplarıyla ilgili eleştiri yazılarının temel özelliği ise bu yazıların çocuk hakları kültürüyle uyumlu olmalarına özel önem verilmiş olmasıdır. Çocuk ve ilk gençlik edebiyatı yazarları ve araştırmacı Gülten Dayıoğlu, Selahattin Dilidüzgün, Fatih Erdoğan, Mevlâna İdris, Muzafer İzgü, Turgay Kurultay, Hasan Lâtif Sarıyüce, Tacettin Şimşek, Mustafa Ruhi Şirin, Yalvaç Ural ve çocuk kitabı çizerleri Ferit Avcı, Ender Dandul, Mustafa Delioğlu, İsmail Kaya, Osman Kehri, Feridun Oral ile yapılan 15 söyleşi son 50 yılda Türkiye'deki gelişmeleri yansıtan bir içerikten oluşuyor.

Zeynel Beksaç'ın önerimiz üzerine kısa sürede yazdığı "Balkanlarda Türk Çocuk Edebiyatı" yazısına Özel Bölümde yer verdik. Bu yazı, bundan 40 yıl önce Balkanlarda çocuk gerçekliğini kavramış Türk çocuk edebiyatının Türkiye'deki çocuk edebiyatından önde olduğu yönündeki tartışmaları hatırlatması bakımından da önemli. Balkan coğrafyasında Türk edebiyatı ve çocuk edebiyatının kök salması için bu yazının üzerinde durulması ve yeniden düşünülmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Türk Dili dergisi *Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı* toplamından ortaya çıkan birkaç sonucu da buraya not düşmekte yarar var: Okuma kültürünü besleyen en önemli kaynak okul öncesi, çocuk ve ilk gençlik edebiyatıdır. Okul öncesi, çocuk ve ilk gençlik edebiyatının gelişmesi için erken çocukluk döneminden başlayarak lise dönemini ve örgün eğitimde yaygın eğitimi de kapsayacak Okuma Kültürü Programı'nın Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bir an önce hazırlanması önerilmektedir. Okuma Kültürü Programı'yla eş zamanlı olarak, üniversitelerde birkaç merkezin / enstitünün kurulması yanında, MEB Okuma Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi / Enstitüsü ile Okul Öncesi, Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Araştırma Geliştirme ve Uygulama Merkezi / Enstitüsü gecikmeden kurulması da önerilmektedir.

Beş ay gibi kısa bir süre içinde hazırladığımız bu özel sayı, yazı ve görüş bildirenlerin ortak ürünüdür; yazı ve görüşleriyle katkı veren çocuklara ve bütün yazarlara teşekkür borçluyuz. Dr. Fatih Erdoğan, Mevlâna İdris, Doç. Dr. Beyhan Kanter, Dr. Neslihan Karakuş, Dr. Meral Kaya, Prof. Dr. Medine Sivri, Dr. Tacettin Şimşek, Doç. Dr. Vefa Taşdelen, Dr. Yasin Mahmut Yakar, Ferit Avcı, Dr. Hüseyin Mertol, Görkem Yeltan, Mavisel Yener, Yunus Bekir Yurdakul'un katkıları ise bundan sonra hazırlanacak yeni özel sayılar için de umut verici olmuştur. Özel sayının yazı işleri Çocuk Vakfının sekreteri Yasemin Ünal'ın yönetiminde, genç çocuk gönüllüleri Elif Aktaş, Emir Aktaş, Nermin Bülbül, Didar Çiftçi, Furkan Dereçayır ve Zeynep Ayla Kirenci'nin özverili çabaları ile gerçekleşti; tasarımını ise Mehmet Güven yaptı.

Özel sayı hazırlanması kararının *Türk Dili* dergisi Yazı Kurulu tarafından alınmasından basımının gerçekleşmesine kadar geçen süreçte emeği geçenlere içtenlikle teşekkür ederiz.

Çocukta ve edebiyatta buluşmak dileği ile...